

KU-RAPPORT NR.11

Oppdrag: **NYTT HOVEDRENSEANLEGG, LIER KOMMUNE**

Til konsekvensutredning

NÆRMILJØ, FRILUFTSLIV OG FOLKEHELSE

Dato 2021-03-15

Rambøll
Erik Børresens allé 7
Pb 113 Bragernes
NO-3001 DRAMMEN

T +47 32 25 45 00
Epost drammen@ramboll.no
www.ramboll.no

Utført: JSKY og AJOH
Kontrollert: JSKY
Godkjent: AJOH

Forsidebilde: Rambøll

1. Sammendrag

Folkehelse er et viktig perspektiv, med høy verdi i KU-sammenheng. Området antas å være mindre brukt til friluftsliv, da store deler av området består dyrka mark, arealer som tidligere har vært benyttet av sprengstoffabrikken på Gullaughalvøya, E 134 og gjengrodd natur på Gullaughalvøya og det bratte terrenget med skog på Gullaugfjellet. Det er kun fotballbanen samt gang- og sykkelvegforbindelsen som antas blir brukt aktivt. I forhold til gjeldende plan for området (med miks av LNF og bebyggelse) kan vi ikke si at omfanget på nærmiljø, friluftsliv og folkehelse vil bli nevneverdig for de to alternativene. Tiltaket vil ikke legge beslag på friluftsområder og berører ingen viktige etablerte korridorer for friluftsliv. Tiltakets konsekvenser for den visuelle landskapsopplevelsen og områdets attraktivitet kan muligens ha en mindre negativ betydning for friluftsliv og rekreasjon i nærområdet.

For planen blir derfor konsekvensen satt til ubetydelig.

Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag	2
2. Innledning	3
3. Fra planprogrammet	3
4. Avgrensning av temaet	3
5. Datagrunnlag og metode	4
5.1 Helsekonsekvensutredning	4
6. Overordnede planer og mål	5
6.1 Kommuneplan for Lier 2019-2028 Samfunnsdelen	5
6.2 Folkehelsestrategien 2019 – 2028 (Vedtatt av KS 12.11. 2019)	5
6.3 Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven).....	5
6.4 Forskrift om miljørettet helsevern	5
6.5 Oversikt helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Lier kommune 2016	6
6.6 Sjekkliste for helsefremmende samfunnsutvikling	7
6.7 Modell for utvikling av helsefremmende Liersamfunn.....	8
7. Situasjon og verdi	9
7.1 Situasjon	9
7.2 Verdi	13
8. Alternativer	13
8.1 0-alternativet	13
8.2 Nytt renseanlegg på Gullaug for hele Lier kommune	14
8.3 Nytt renseanlegg på Gullaug for drammensregionen	14
9. Tiltaket og omfang	14
10. Konsekvens	16
11. Avbøtende tiltak	17
12. Referanser	17

2. Innledning

Kommunen skal fremme befolkningens helse, og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen, jf. folkehelseloven § 4. Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Som del av kommunens folkehelsearbeid skal kommunen føre tilsyn med de faktorer og forhold i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen, jf. folkehelseloven § 9.

Kommunen har vært opptatt av luktproblematikk og badevannskvaliteten:

«Luktproblematikk må hensyntas, og er godt nok beskrevet i planprogrammets punkt 7.4. Luktutslipp må synliggjøres og lokaliseres slik at det gir minst mulig luktulempere for eksisterende bebyggelse. Det bør i tillegg utredes hvilke områder som vil bli beheftet med luktplager med tanke på fremtidige planer/bebyggelse. Utslippssted for avløp bør legges slik at ikke badevannskvaliteten på friluftsområdet på Engersand forringes. Badevannskvaliteten overvåkes her i sommerhalvåret, og området brukes av mange.»

Begge disse temaene vil bli behandlet i andre KU-temaer.

3. Fra planprogrammet

Utredningen skal dokumentere områdets bruk til opphold, rekreasjon og friluftsliv, og konsekvenser for dette. Det gjelder både selve planområdet og influensområdet. Eventuelle foreninger og/eller idrettslag kontaktes for å avklare mulig bruk.

Utredningen skal identifisere eventuelle avbøtende tiltak. Aktuelle tiltak skal sikres i planen.

4. Avgrensning av temaet

Folkehelse i en arealplan defineres normalt med ytre påvirkninger som følge av planen.

Friluftsliv og nærmiljø er knyttet til mennesker som brukere, og til de fysiske omgivelsene som har betydning for dem. Temaet knytter seg til alle områder der mennesker har mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet, friluftsliv i byer og tettsteder og i naturen ellers. På den måten knytter temaet seg til landskapet slik folk oppfatter og bruker det. Sosiale møteplasser, som f.eks. parker, lekeplasser, torg og gågater, inngår også i temaet. Friluftsliv defineres som opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse. I dette kan regnes både naturterreng og rekreasjonsareal i tettsteder [1].

I denne utredningen avgrenses folkehelse til faktorer i det ytre miljø som påvirker positivt eller negativt befolkningens helse og trivsel. Det legges særlig vekt på mulighetene for fysisk aktivitet og møteplasser i det offentlige rom. Andre tema dekker de viktigste perspektivene med folkehelse, men folkehelse er et viktig perspektiv i planleggingen.

Det er et vanlig prinsipp for konsekvensutredninger at et tema ikke skal utredes to ganger. Det blir da viktig å avgrense temaene, så det ikke blir tilfelle.

Av de 14 temaene det skal utredes konsekvenser for er det flere nærliggende temaer. Dette gjelder for nesten alle temaene, men blir særlig viktig å avgrense mot:

- Trafikk og transportbehov
- Barn og unges oppvekstvilkår
- Lukt og luftforurensing
- Støy

Disse blir vurdert og utredet i egne KU-notater og gjentas ikke her.

5. Datagrunnlag og metode

I planprogrammet er det gjort rede for hva som skal utredes:

1. Gjennomgang av eksisterende kunnskap fra tidligere faser av prosjektet, samt søk i relevante databaser, planer, utredninger, skriftlige og muntlige kilder osv.
2. Befaring(-er) av utredningsområdet.
3. Utarbeide registrerings-/temakart der det skisseres en grovinndeling i delområder (ved behov).
4. Redegjørelse for tiltakets konsekvenser for nærmiljø, friluftsliv og folkehelse.

Utredningen bygger på data fra kartdatabasen ut.no, Naturbase og befaring av planområdet.

Følgende befaring er gjennomført:

- 11.06.20: Julian Skytterholm og Anders Johansen

Statens vegvesens Håndbok V712 Konsekvensanalyser [1] er lagt til grunn for vurderingene. For temaet er planområdet utgangspunktet for verdisettingen, men temaet må ses i sammenheng med omgivelsene rundt.

Konsekvensutredningen er gjennomført som kvalitative vurderinger (tekstlige vurderinger). Det finnes ikke kjente kvantitative kriterier for temaet i dette kapittelet, som anses som direkte relevante for den beslutningen som skal fattes.

I denne utredningen avgrenses folkehelse til faktorer i det ytre miljø som påvirker positivt eller negativt på befolkningens helse og trivsel.

Vi legger også vekt på at konsekvensutredning skal være beslutningsrelevant i forhold til planvedtaket, og vil derfor legge vekt på det som er mest relevant og sentralt for beslutningen her.

5.1 Helsekonsekvensutredning

Helsekonsekvensutredning (HKU) er et egnet verktøy for å jobbe systematisk med folkehelse på tvers av sektorer. Helsekonsekvensvurdering er også brukt som betegnelse, men er mindre omfattende. Opplegget er utarbeidet av Helsedirektoratet. For en konsekvensutredning er det nyttig å gjennomgå sjekklister for påvirkningsfaktorer. Som i dette tilfelle, kan man da se om relevante og viktige påvirkningsfaktorer er dekket av de ulike KU-notatene.

6. Overordnede planer og mål

I «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023» pekes det på at kommunene skal legge til rette for fysisk aktivitet, bla. ved å sikre sammenhengende grønne strukturer og nær tilgang til områder for lek, rekreasjon, idrett og nærfriluftsliv.

6.1 Kommuneplan for Lier 2019-2028 Samfunnsdelen

Planen er overordnet og tar opp følgende for folkehelse:

«Forurensning er et folkehelseproblem. I Lier er trafikkstøy den største utfordringen. Fordi trafikken øker og flere bosetter seg i områder med høy støyeksponering, øker også antallet Liunger som er plaget av støy. Støy er et særlig stort problem for de som bor nær de store samferdselsårene, men også øvrig veinettet og næringsvirksomhet forårsaker støy. Arbeidet med støyreducerende tiltak må intensiveres, og kommunen må jobbe forebyggende ved å ta hensyn til støy i arealplanleggingen.

Planen tar opp følgende for friluftsliv og nærmiljø:

«De store friluftsområdene må være godt tilrettelagt for fysisk aktivitet. Alle bør også ha enkel tilgang på grøntområder for lek, naturopplevelse og annen type rekreasjon i gangavstand fra egen bolig. Rekreasjon og fritidsaktivitet på fjorden og langs sjøfronten vil bli stadig viktigere. Det skal derfor legges vekt på å forbedre innbyggernes tilgjengelighet til Drammensfjorden. Det må etableres en offentlig tilgjengelig havnepromenade i fjordbyen, samt turveier, parker og friområder som sikrer allmennheten gode muligheter for opphold og aktivitet. Kommunens alminnelige byggegrense mot sjø er 100 meter.

Lierelva, grønne lunger og grøntdrag skal knytes sammen med nye grøntanlegg for å skape sammenhengende grønne korridorer. Strukturene er en del av rekreasjonstilbudet, og må gjøres tilgjengelig for allmennheten.»

6.2 Folkehelsestrategien 2019 – 2028 (Vedtatt av KS 12.11. 2019)

Med 8 kriterier for et helsefremmende Liersamfunn.

I planen bør det redegjøres for hvordan planforslaget skal være med og bidra til at kommunen når målet om «Et helsefremmende samfunn med flere og bedre leveår med jevnere kår».

6.3 Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)

Begrepet "folkehelse" er definert i folkehelselovens § 3:

- *Folkehelse: befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning.*
- *Folkehelsearbeid: Samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.*

6.4 Forskrift om miljørettet helsevern

Forskriftens formål er:

- a) å fremme folkehelse og bidra til gode miljømessige forhold,
- b) å sikre befolkningen mot faktorer i miljøet, blant annet biologiske, kjemiske, fysiske og sosiale, som kan ha negativ innvirkning på helsen

Helsehensyn skal så langt som mulig ivaretas gjennom ordinære prosesser knyttet til planlegging og godkjenning av virksomheter og eiendommer. Der annet regelverk fastsetter helsebegrunnede krav eller normer, skal det tas utgangspunkt i disse ved vurderingen av hvorvidt forskriftens krav til helsemessig tilfredsstillende drift, jf kapittel 3, er oppfylt.

6.5 Oversikt helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Lier kommune 2016

Generelt god folkehelse, men ikke for alle

Folkehelsesdata viser at Folkehelsen i Lier er noe over landsgjennomsnittet. Liunger har generelt gode levekår, bra helsetilstand og gode levevaner, men går vi bak gjennomsnittstallene ser vi utfordringer med spesielt sosiale ulikheter og psykisk helse.

Folkehelse utfordringer i Lier kommune

Folkehelse utfordringene i Lier skiller seg i liten grad fra utfordringene i Norge, forskjellen er at omfanget er noe mindre. Folkehelsesdata viser at hovedutfordringene er sosiale ulikheter og psykisk helse, men vi har også som i resten av landet folkehelseutfordringer relatert til barn & unge og levevaner. Disse 4 områdene er innsatsområdene for Lier sitt folkehelsearbeid.

6.6 Sjekkliste for helsefremmende samfunnsutvikling

Lier kommune

lier.kommune.no

Sjekkliste for helsefremmende samfunnsutvikling

1. Bidrar planen/tiltaket til å styrke et eller flere av kriteriene for et helsefremmende Liersamfunn?
2. Bidrar planen/tiltaket til økt samarbeid og samhandling for å løse et eller flere av våre folkehelseutfordringer?
3. Bidrar planen/tiltaket til å styrke lavterskeltilbud og universelt folkehelsearbeid for alle liunger?
4. Bidrar planen/tiltaket til å styrke folkehelsen for sårbare grupper, risikogrupper og de som trenger særskilt oppfølging?
5. Bidrar planen/tiltaket til å redusere støy, stråling og annen forurensningsproblematikk?
6. Bidrar planen/tiltaket til at det er trygt å gå og sykle, også om natten?
7. Bidrar planen/tiltaket til at det er møteplasser som er tilgjengelige og som innbyr til liv, lek, samvær og tilhørighet for liunger i alle aldre?
8. Bidrar planen/tiltaket til å styrke nærhet til grøntområder for aktivitet og rekreasjon?
9. Bidrar planen/tiltaket til å styrke reell og praktisk tilgang til aktivitetstilbud og kulturelle opplevelser for alle?
10. Bidrar planen/tiltaket til å styrke barnehage og skole sin mulighet til å være helsefremmende og inkluderende?
11. Bidrar planen/tiltaket til å styrke arbeidsplasser sin mulighet til å være helsefremmende og inkluderende?
12. Bidrar planen/tiltaket til å styrke grunnlaget for handel der folk bor og aktiv transport?
13. Bidrar planen/tiltaket til å styrke frivillige organisasjoners mulighet til å delta og bidra i Liersamfunnet?
14. Bidrar planen/tiltaket til å styrke mulighetene for en helhetlig boligmasse med tilstrekkelig og variert boliger til liunger i alle livsfaser med ulike ressurser?
15. Bidrar planen/tiltaket til å styrke mulighetene for frisklivstilbud og gode helsetjenester for alle på tvers av alder, kultur og funksjonsnivå?

Slik benyttes sjekklisten:

- I. Gjør et utvalg av hvilke av de 15 spørsmålene som er relevante for det du jobber med.
- II. Målsetningen er å svare JA på det utvalg av spørsmålene som vurderes å være aktuelle.
- III. Om svaret blir NEI, vurderer om det er mulig å gjøre endringer som sikrer at svaret blir JA.

6.7 Modell for utvikling av helsefremmende Liersamfunn

Kjerne: Målsetning
 Helsefremmende samfunn med 8 kriterier

Sirkel: Strategier
 5 retningsgivende veivalg

Perlerad: Prioritere områder
 10 prioriterte folkehelseområder og tiltak for perioden 2020-2023

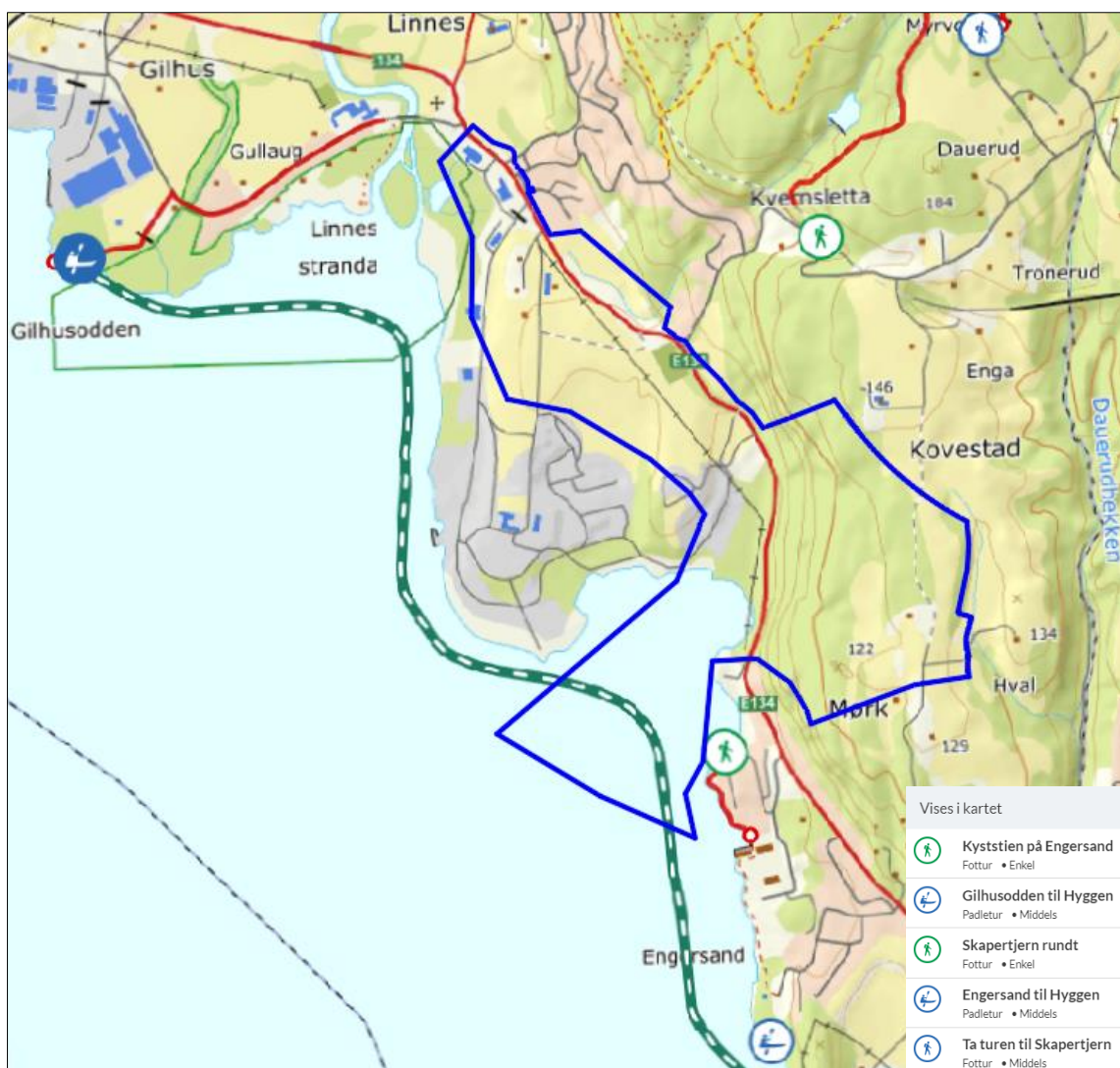
Modell for utvikling av helsefremmende Liersamfunn

7. Situasjon og verdi

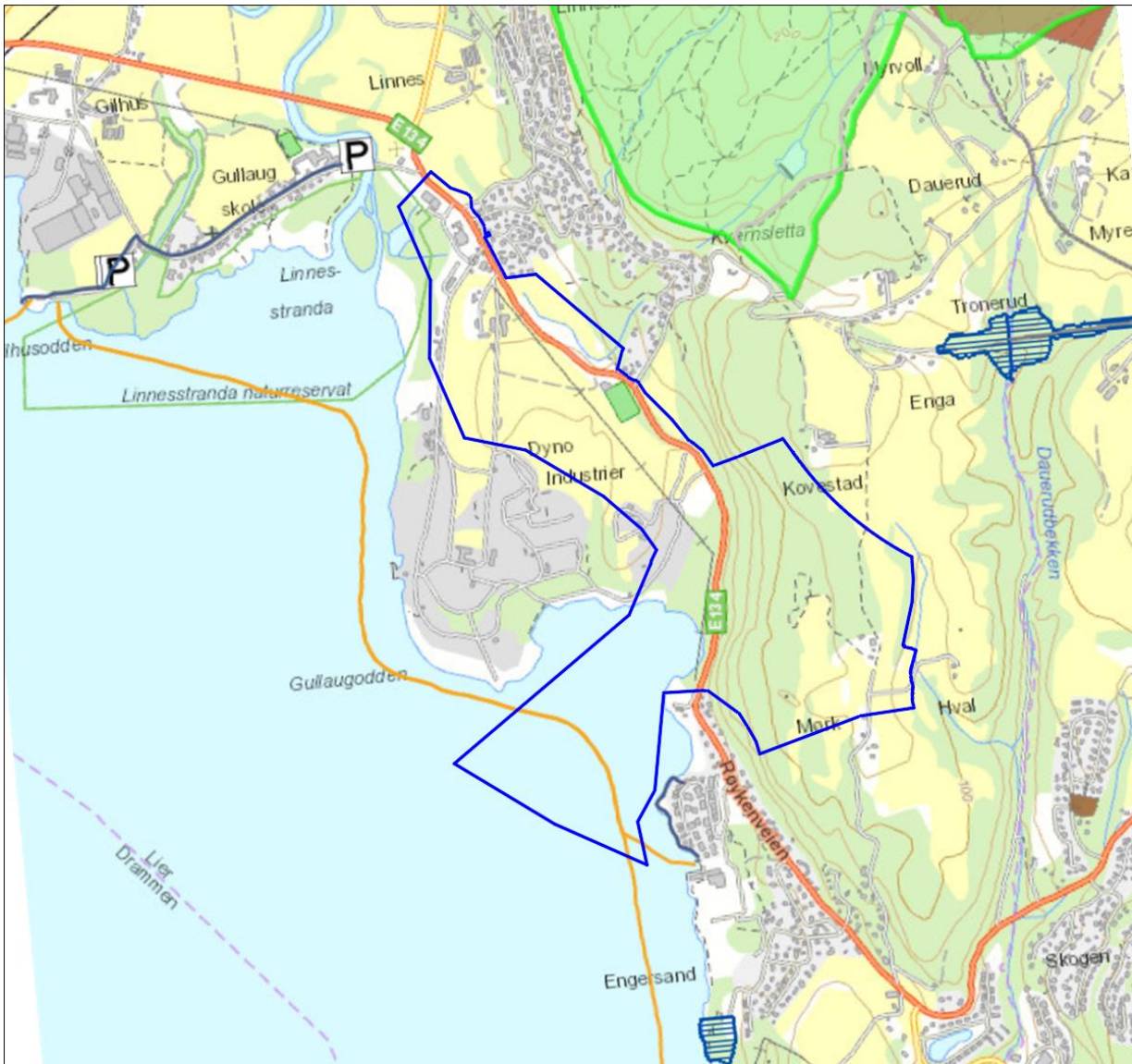
7.1 Situasjon

Innenfor varslet planområde ligger et forslag til padlerute i karttjenesten til DNT (markert grønt i Drammensfjorden i figur 1). Padleruten heter Gilhusodden til Hyggen og er 9km lang [2]. De nærmeste foreslåtte fotturene ligger utenfor plangrensens. Det har blitt gjort en utsjekk i karttjenestene GodTur [3], inatur [4] og på hjemmesiden til Lier kommune [5].

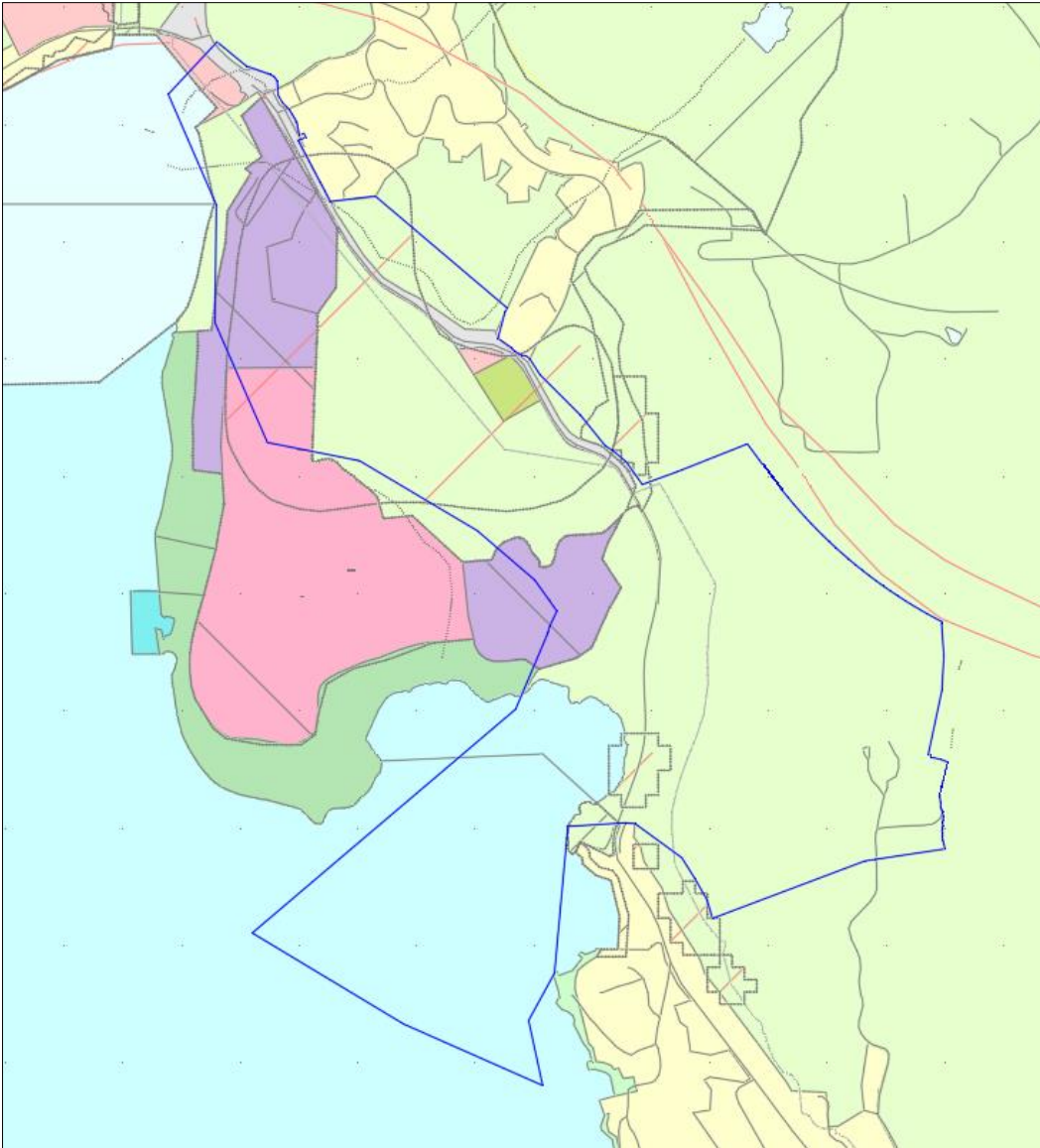
Figur 1 Turforslag hentet fra DNT sin nettside ut.no. Varslet planområdet er markert med blå strek.

Det er ikke registrert kartlagte eller statlig sikra friluftslivsområder innenfor planområdet i Naturbase [6]. Lengst øst i planområdet er det markert en sti, se figur 2 nedenfor.

Figur 2 Kartlagte friluftslivsområder i Naturbase. Den oransje streken er padleruten som også er vist i figur 1. Varslet planområde markert med blå strek.

Det eksisterer en fotballbane innenfor planområdet langs Røykenveien. Den er også vist i kommuneplanens arealdel som en firkant med en mørkere, grønn farge.

Figur 3 Kommuneplanen med fotballbanen markert med mørkegrønn farge. Varslet planområde vist med blå strek.

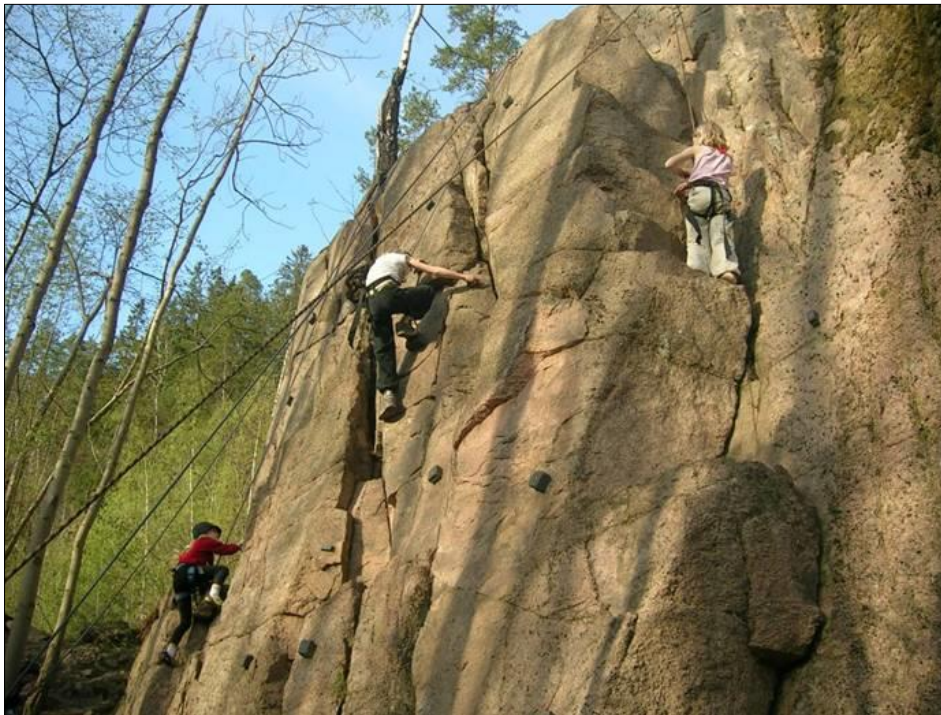
Figur 4 Det eksisterer flere klatreruter i fjellet utenfor planområdet.

Strandsonen ligger innenfor planområdet langs sjøen. Dette er et område langs kysten med mulighet for allment friluftsliv. Den delen av planområdet, øst for Røykenveien, som ikke er boligbebyggelse eller jordbruk er så tett vegetert og bratt at det er vanskelig å ta seg frem her. Det må påregnes at jordbrukslandskapet innenfor varslet planområde benyttes noe vinterstid til friluftsliv.

Figur 5 Strandsonen ligger innenfor varslet planområde. Deler av denne er ikke tilgjengelig for friluftsliv på land.

Nord for varslet planområde, langs fjellet mellom Røykenveien og Kvernsletta, eksisterer det flere klatreruter. Det antas at vegen under Røykenveien benyttes av turgåere og klatrere for å krysse den trafikkerte vegen, se figur under. Langs Røykenveien er det opparbeidet gang- /sykkelveg.

Figur 6 Klatring for barn ved Gullaugfjellet.

7.2 Verdi

Området antas å være mindre brukt til friluftsliv, da store deler av området består dyrka mark, arealer som tidligere har vært benyttet av sprengstoffabrikken på Gullaughalvøya, E 134 og gjengrodd natur på Gullaughalvøya og det bratte terrenget med skog på Gullaugfjellet. Området antas å være mindre brukt til friluftsliv og rekreasjon. Det er kun fotballbanen samt gang- og sykkelvegforbindelsen som antas blir brukt aktivt. Verdien settes derfor til middels.

8. Alternativer

8.1 0-alternativet

0-alternativet er sammenligningsgrunnlaget og tar utgangspunkt i dagens situasjon, i tillegg til å ta hensyn til andre vedtatte tiltak som er i gang eller har fått bevilgning. Det pågår arbeider med en ny kommunedelplan for Gullaughalvøya, innenfor varslet planområde.

Dersom tiltaket ikke lokaliseres i Gullaugfjellet, så kan tiltaket og belastningen komme et annet sted med mulig økt konflikt/belasting. I dag har Linnes renseanlegg overskredet kapasitetsgrensen for forskriftsmessig håndtering av avløpsvann.

8.2 Nytt renseanlegg på Gullaug for hele Lier kommune

Dette er det nå utarbeidet et forprosjekt for og er derfor godt beskrevet. Også bra beskrevet i planbeskrivelsen.

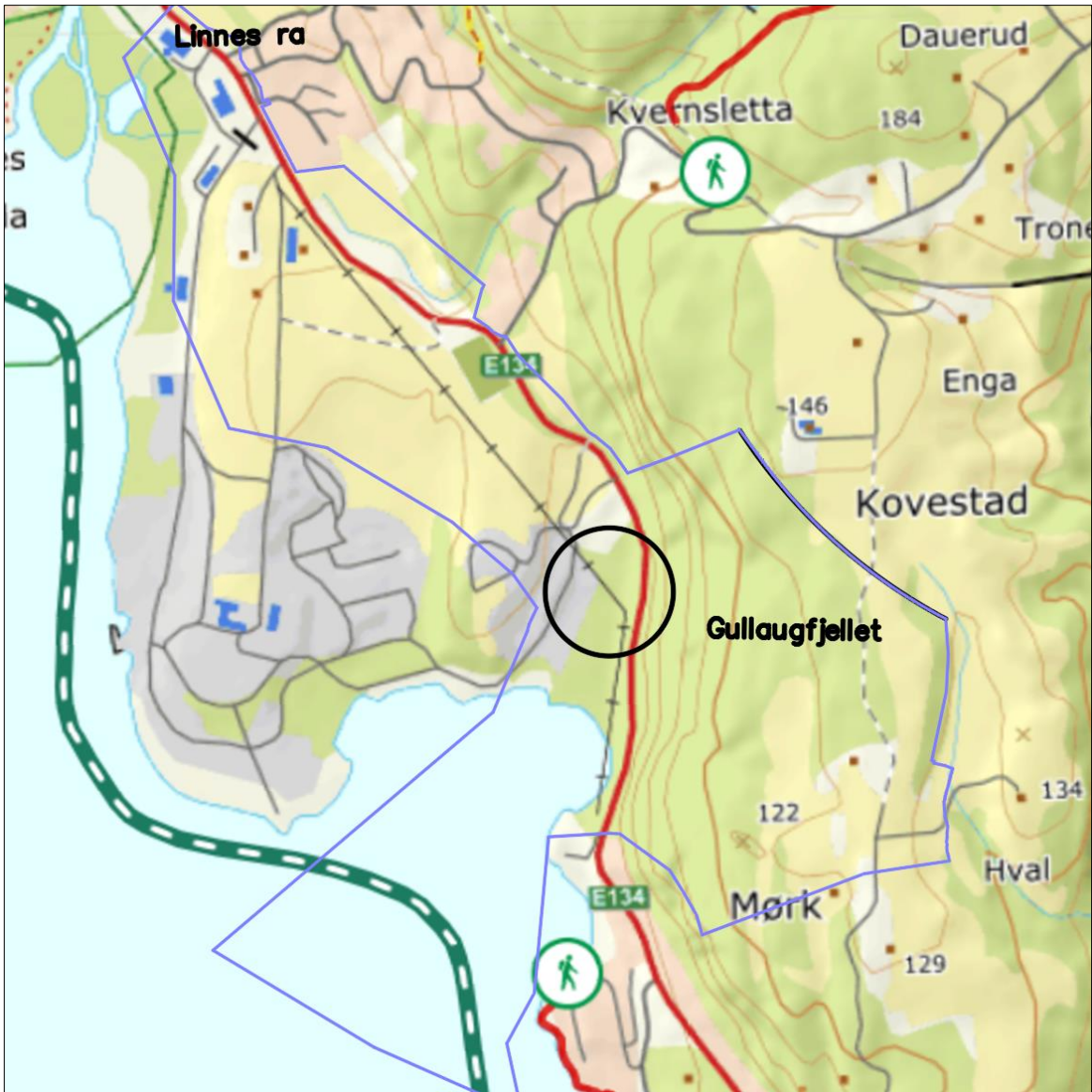
8.3 Nytt renseanlegg på Gullaug for drammensregionen

Dette innebærer en utvidelse av det anlegget som det er laget forprosjekt for. Det pågår et arbeid i regionen for å utrede dette og det er i planbeskrivelsen tatt med informasjon derfra. Et slikt innebærer utvidelse av fjellhallene, men også noe større areal utendørs er nødvendig.

9. Tiltaket og omfang

Nytt renseanlegg vil lokaliseres i Gullaugfjellet. Daganlegget er tenkt lokalisert vest for Gullaugfjellet, og påhugg er også tenkt lokalisert i dette området, se markert sirkel i figur 7. Adkomst til anlegget er tenkt fra E 134, rett nord for markert sirkel. Det vil etableres ev VA-trase fra Linnes renseanlegg til nytt renseanlegg i fjell. Traseen vil gå over dyrka mark. Utløpsledninger vil gå fra fjellanlegget og ut på dypt vann i Drammensfjorden. Daganlegget er tenkt lokalisert i området som vist i figuren under.

For det regionale anlegget vil daganlegget lokaliseres på samme sted som det lokale anlegget, men med noe større fotavtrykk på daganlegget og et større anlegg i fjellet.

Figur 7 Daganlegget er tenkt lokalisert i området markert med sort sirkel. Selve renseanlegget skal lokaliseres i Gullaugfjellet.

Figur 8 Daganlegget er tenkt lokalisert i dette området. Området er i dag gjengrodd og uten noen spesiell form for tilrettelegging.

Tiltaket vil ikke legge beslag på fotballbanen, friluftsområder og berører ingen viktige etablerte korridorer for friluftsliv. VA-trase vil legges under bakken og utløpsledninger fra renseanlegget vil gå under bakken og på havbunnen. Tiltakets konsekvenser for den visuelle landskapsopplevelsen og områdets attraktivitet kan muligens ha en mindre negativ betydning for friluftsliv og rekreasjon i nærområdet.

I forhold til gjeldende plan for området (med miks av LNF og bebyggelse) kan vi ikke si at omfanget på folkehelse vil bli nevneverdig. Dette må også ses i lys av at flere andre relevante temaer for folkehelsen får sine vurderinger i andre KU-notater. Og ser at relevante og viktige påvirkningsfaktorer er dekket av de ulike KU-notatene.

Omfanget i denne sammenheng vurderes derfor å være «intet» for dette tema.

10. Konsekvens

Med konsekvens menes de fordeler og ulemper et definert tiltak vil medføre i forhold til alternativ 0. Konsekvensgraden for et alternativ framkommer ved å sammenstille verdi og omfang.

Når verdi og omfang sammenstilles blir resultatet en ubetydelig konsekvens (0 – hverken positiv eller negativ). Det vil ikke være nevneverdig forskjell på konsekvensen for de to alternativene.

11. Avbøtende tiltak

I anleggsperioden antas det at gang- og sykkelvegen langs E 134 ved Gullaugfjellet vil kunne berøres. Tiltak for å redusere midlertidig forhindring av friluftsliv og ferdselsmuligheter vil være midlertidig omlegging av gang- og sykkelvegen.

12. Referanser

[1] Statens vegvesen Vegdirektoratet 2018. Håndbok V712. Konsekvensanalyser. Veiledning.

[2] Den Norske turistforening 2020. UT.no [Internett] Tilgjengelig fra: <https://ut.no/tur/119763638/kart#13.99/59.7385/10.28317> [Funnet november 2020].

[3] Friluftsrådernes Landsforbund og Statskog 2020. GodTur. [Internett] Tilgjengelig fra: https://www.godtur.no/alletterer/turmal+friluftselementer?friluftselementer__type=Badeplass,Batutsett+plass,Gapahuk,Rasteplass,TilrettelagtFriluftsomrade,Havn,Utleiehytte,ApentHusvaere&turmal__type=Annen_tur,Fisketur,Fottur,Padletur,Skitur,Sykkeltur [Funnet november 2020].

[4] Inatur 2020. [Internett] Tilgjengelig fra: <https://www.inatur.no/> [Funnet november 2020].

[5] Lier kommune 2020. Standard kart. [Internett] Tilgjengelig fra: <https://kart13.nois.no/lier/Content/Main.aspx?layout=lier&time=637405318304588753&vwr=asv> [Funnet november 2020].

[6] Miljødirektoratet 2020. Naturbase [Internett] Tilgjengelig fra: <https://kart.naturbase.no/> [Funnet november 2020].